

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Høringsuttalelse

Høring - Forslag om å innføre forbud mot bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet i barnehager og utdanningsinstitusjoner

Dato: 13.09.2017

Høringsuttalelse - forslag om å innføre forbud mot bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet i barnehager og utdanningsinstitusjoner

Norsk studentorganisasjon ønsker med dette å takke kunnskapsdepartementet for at vi er invitert til å gi vår uttalelse til høringen.

Innledning

NSO vil starte med å presisere at vi ikke kommenterer på forslaget når det kommer til grunnskole og videregående, men kun for høyere utdanningsinstitusjoner. Vi mener at et forbud for studenter bør vurderes for seg selv da dette kun angår myndige personer og at det ikke nødvendigvis er de samme vurderingene som skal ligge til grunn for denne gruppen som for elever i grunnskolen eller barnehagebarn.

NSO mener at høringsnotatet viser at departementet ikke har et faglig grunnlag for å hevde at dette forbudet vil bidra positivt for det fåtallet av personer dette vil ramme eller for integrering generelt. Konklusjonene synes å være styrt av politisk vilje uavhengig av det faglige grunnlaget. Vi ønsker i dette høringssvaret å argumentere mot et slikt forbud ved høyere utdanningsinstitusjoner, ikke som et forsvar av ansiktsdekkende plagg, men som et forsvar for studenters rett til å bestemme selv hvordan de ønsker å gå kledd så lenge dette ikke er til hinder for undervisningen.

Lik rett til utdanning

NSO mener at dersom et klesplagg ikke er til hinder for gjennomføringen av undervisningen, er det heller ikke grunnlag til å forby det. Dette mener vi også er et syn som støttes i det faglige grunnlaget som er presentert i høringsnotatet. Det konkrete eksempelet som nevnes her er en elev som fullførte utdanningen med nikab og toppkarakter. NSO mener et eventuelt forbud må skje på et lokalt nivå, da helst på den enkelte institusjons studieretning eller enkeltemne. Et slikt forbud må ha et faglig grunnlag, som begrunner hvordan enkelte klesplagg kan være til hinder for undervisning og skal kunne overprøves av institusjonens øverste styret.

Dersom et forbud også skal gjelde utdanninger hvor heldekkende plagg ikke er til hinder for undervisningen mener vi at dette ikke er i tråd med prinsippet om lik rett til utdanning.

Forskningsbaserte beslutninger

NSO mener at det ikke kan gjennomføres et nasjonalt forbud uten forskning som sier noe om hvilke konsekvenser dette får for de personene dette vil ramme. Departementet skriver i sitt høringsnotat at selv om en ikke finner forskning som kan underbygge dette, mener de det er «nærliggende å tro» at plagg som dekker ansiktet kan gå ut over læringsmiljøet. NSO mener at en statlig inngripen i individers rett til å selv velge hvordan en kler seg ikke skal baseres på synsing.

Høringsnotatet bærer preg av ordlyden «det er lite forskningsbasert kunnskap». I en sak som Kuf-komiteen selv spesifiserte at trengte en grundig drøfting, er det trist at det blir en

drøfting basert på oppfatning og «selvfølger», og ikke forskningsbasert kunnskap. Fra flertallsinnstillingen: «Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener spørsmålet om nasjonale regler mot heldekkende ansiktsplagg på skoler og i utdanningsinstitusjoner er et komplisert tema som bør drøftes grundig. En slik drøfting bør innebære en anledning for berørte aktører i samfunnet til å gi innspill om hvorvidt et slikt forbud bør innføres nasjonalt, og eventuelt hvordan et slikt regelverk bør utarbeides.»

NSO er enig med departementet i at god samhandling, kommunikasjon og et godt læringsmiljø er selve grunnsteinen for en god utdanningssituasjon. Derfor støtter NSO seg til forskningen fra høringsnotatet som forteller at det delvis eller heldekkende ansiktsplagg ikke er trenger å være utslagsgivende for utdanningssituasjonen.

Både HL-senteret og Wergelandsenteret etterlyser et bedre kunnskapsgrunnlag, og vi opplever at den kunnskapen som fremlegges taler imot et forbud. NSO mener det ikke kommer frem i høringsnotatet hvilken informasjon KD har som gjør at de har grunnlag for å konkludere med en anbefaling om å endre lovverket.

Frihet, likhet og likestilling

Departementet ser ut til å hvile sin konklusjon på verdier fremfor forskning. Samtidig som høringsnotatet slår fast at det er mange ulike årsaker til at kvinner velger å benytte seg av heldekkende plagg, ser det ut til at departementet konkluderer med at dette er synonymt med ufrihet og kvinneundertrykkelse. NSO avviser ikke at dette er relevante elementer å diskutere, men er ikke enige at verdier som likestilling og frihet blir fremmet av et slikt forbud, snarere tvert imot. Et forbud som tvinger kvinner ut av utdanning er ikke et likestillende tiltak, men et diskriminerende.

Faginstansene som er hørt i notatet fremhever dialog med de kvinnene det gjelder. Konklusjonen til departementet fremmer det motsatte. Samtidig synes vi også det er vanskelig å rettferdiggjøre en så alvorlig inngripen i enkeltpersoners personlige frihet all den tid utbredelsen er så marginal. Det er ikke uoverkommelig for den enkelte utdanningsinstitusjon å håndtere enkelttilfeller med individuell oppfølging etter dagens regelverk.

Det er vanskelig å komme unna at dette forbudet søker å tilfredsstillere majoritetens behov snarere enn å gi frihet til og inkludere de kvinnene det angår. Dette blir ekstra spesielt når faginstansene peker på at et forbud kan ha den konsekvens at ansiktsdekkende plagg blir mer attraktivt for enkelte. Det virker altså ikke å være helt samsvar mellom mål og tiltak i denne saken. Eksempler fra høringsnotatet:

Selv om det er svært få som bruker nikab eller burka i Norge i dag, mener departementet at et nasjonalt forbud er et klart og nødvendig signal fra storsamfunnet som kan virke forebyggende og på lengre sikt kan forhindre en økning i bruken av slike plagg.

Hvorvidt et forbud mot bruk av ansiktsdekkende plagg kan bidra til å bremse radikaliseringsprosesser, eller om det kan fremprovosere radikaliseringsprosesser, er på bakgrunn av eksisterende kunnskap vanskelig å svare sikkert på.

HL-senteret mener det er grunn til å anta at et nasjonalt forbud vil oppfattes som et langt sterkere signal enn lokale forbud, og at et nasjonalt forbud vil kunne bidra til å gi ansiktsdekkende plagg en økt identitetspolitisk dimensjon, dvs. at plagget får en utvidet betydning som protestuttrykk og kampsak. Denne mulige konsekvensen trekkes også fram i møter med underliggende etater og interesseorganisasjoner.

Den lokale styringsmulighet

Dagens lovverk åpner for lokale vurderinger, og NSO mener at det fortsatt er det beste alternativet for universiteter og høyskoler. Lokale forbud på enkelte studieretninger og emner må ha en sterk faglig begrunnelse.

NSO vil understreke ansvaret utdanningsinstitusjonene har for å få studentene gjennom utdanningen deres. Her vil det være det lokale i samråd med den enkelte student som best kan finne ut hvordan de kan sikre at studenten får det beste læringsutbytte. For å sikre at statens sterke interesse om at studentene skal få et godt utbytte av utdanningen, må vi ikke gjennomføre et nasjonalt forbud, men stole på at hver institusjon i dialog med studentene det gjelder finner gode lokale tiltak.

Oppsummering

NSO er uenige med departementets konklusjon. Vi mener de burde lyttet til sine egne innvendinger og anbefalt alternativet som skissert i kapittel 8. De mulige negative effektene et slikt forbud har er belyst i høringsnotatet og vi mener at disse burde vektlegges, og opplever ikke at den faglige begrunnelsen for forbudet er sterk nok.

NSO ønsker at det skal være opp til det enkelte studiestedet å pålegge et slikt forbud på enkelte emner og fagområder hvor det vil være til hinder for undervisning eller praksis. Dette må komme tydelig frem i informasjonen om studieprogrammet og emnet. Et slikt vedtak skal kunne overprøves av styret ved den enkelte institusjon.